

CATALVNYA SOCIAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: BAIX ST. PERE, 1, 3 i 5, BARCELONA APARTAT 273
TELEF. 1114

Convé pensar seriosament en aquest assumpte; convé dissipar la odiositat entre pobres i rics; convé no reftar-se en situacions passatgeres; la ciutat ha de pensar en constituir-se per si mateixa en tal estat, que si en l'esdevenidor li toquessin en sort autoritats menys fermes i menys ben intencionades, si el país tornés a trobar-se embolicat en turbulències, sigui possible evitar els desastres dels quals en els ultims anys ha estat víctima Barcelona.

BALMES.

«Barcelona, Relacions entre fabricants i treballadors»

«La Sociedad» 1844

EL QUE PASSA

ESPANYA ENDINS

Han tingut lloc les eleccions de diputats provincials, que han despertat poc interès arreu de la Península. Sols a Catalunya la lluita ha sigut ardua en alguns districtes, afavorint els seus resultats als grups regionalistes els quals reforcen les seves posicions a les Diputacions i a la Mancomunitat.

* Els projectes del Ministre de Foment es discuteixen ja al Congrés dels Diputats. I no sembla pas que trobin l'oposició extremada que tot hom s'esperava, començant pel propi senyor Cierva. ¿Es que s'ha arribat a la convicció de que aquests projectes no poden ésser lleis? ; i ¿es que, partint d'aquesta convicció els lliberals i republicans, creuen així complaure menys al Ministre de Foment que no pas posant-se en actitud d'intransigència que el senyor Cierva esperava? Veurem: els fets diran. En el moment en que escrivim hi ha interès en conèixer el discurs del senyor Cambó, home tan competent que sembla consumirà el primer o segon torn en la discussió de la totalitat.

El Govern i els seus amics comencen ja a parlar de les vacances parlamentàries. Està clar; els representants del poble estan ja fadigats de veres pel treball que suposen els discursos, sessions, trifulgues polítiques del Parlament, i volen tancar. En canvi, el poble, el passar balanc trobarà en la tasca dels Senadors i Diputats gairebé una sola llei: la del contracte de tabacs de l'Estat amb l'Arrendataria.

El terrorisme segueix a Barcelona i a Catalunya sencera el seu camí de crims. A Barcelona s'ha renovat la cadena, i varis atemptats han tornat a tacar els seus carrers de sang. A Reus ha caigut el fort comerciant senyor Gasull; etc. ¿Fins quant?

En resum; que entre terrorisme, absència de criteri econòmic en el Govern, vida cara, absència de previsió pel que vindrà, no es presenta gens falaguer el moment actual. Però, iheus aquí que el pervindre encara s'ens ofereix més fosc que el present! Els fabricants, especialment el metal·lúrgics, diuen que amb l'arancel actual l'industria s'enruna; els obrers comencen d'estar en vaga; els comerciants d'olis i vins es queixen de la manca d'orientació en les exportacions; els agricultors i remaders toquen ja de aprop la depreciació dels seus productes; la nostra balança comercial va perdent posicions per la nostra banda id'una manera alarman!

¿On anem a parar?

ESPANYA ENFORA

La situació de l'Alta Silesia cada dia es més fosca. S'ha parat l'espètec de les armes de guerra; però no el de les armes de la diplomàcia; i Lloyd George fa declaracions que els Governos de París i de Roma creuen poc pràctiques; i el Govern anglès envia tropes en aquell territori, però es reserva l'opinió fins després de la reunió del Consell Suprem, etc. No es veu una clàrícia per enlloc, a no ésser la poca harmonia entre els elements de l'Entente, i els rezelos mutus entre França i Anglaterra.

A Baviera han assassinat un parlamentari i cap del partit socialista. Amb aquest motiu hi ha hagut vaga general a Munich i traspals general en tot l'Estat. A darrera hora es reben notícies més optimistes.

Els grecs, combatuts fortament pels turcs, es troben en moments veritablement difícils. El propi Rei Constantí ha anat a Smirna per a posar-se al cap de les seves tropes. Es diu que Anglaterra no és forastera al moviment.

En Krassin ha fet declaracions, segons «Le Petit Parisien», confessant l'absolut fracàs del règim dels soviets. També s'afirma que en Lenin vol reforçar el seu Govern amb elements procedents de tots els partits, doncs ja coneix la impotència dels Soviets per a la rehabilitació de la Rússia que tant han fet malbé. No formem judici; esperem els fets.

Comença a preocupar a tot el món catòlic la preponderància que cada dia van adquirint els jueus a la Palestina. L'apoi de l'Anglaterra manté un veritable règim soviètic jueu, que aplana i tiranitzava els moros. Els sionistes envien expedicions de jueus a Terra Santa, i es parla de profanacions en els llocs sants, de la reunió de quantitats fabuloses per a la restauració del temple de Salomó, etc. El «Poale Sion», partit jueu comunista, que assistí al Congrés de Viena per a la IV Internacional, es amo i senyor de Palestina, gracies a l'ajuda d'Anglaterra.

En el darrer Consistori secret, S. S. el Papa s'ha ocupat d'aquest desgraciat assumpte i fins sembla que es farà una crida a la Societat de les Nacions, el delegat de la qual és el que regeix Palestina. ¿De qué serveix aquesta famosa League of Nations, en les mans dels anglesos?

Els Estats Units segueixen aprovant mocions pacifistes i el President Harding aconsella als ciutadans que no deixin l'instrucció militar. ¿En qué quedem?

ONESELF.

El sentit comú

Perquè retorno al patró son prestigi i li fio la càrrega de curar ell mateix dels interessos i benestar dels obrers de casa seva em diuen que vull fer retornar la indústria als temps del patriarcalisme. Aquell règim patriarcal diuen que minva la llibertat i que ofega la dignitat col·lectiva de l'obrer, perquè el posen a sota de la tutela molesta del patró, el qual ultra la seva missió de regentar la empresa tindrà de fer de pare i pastor de la seva fillada de operaris. Diuen que això consolida encara més el sistema unilateral en la direcció de la indústria, que l'amo-patriarcal seguirà governant sense control ni contrapès, i amb aquests arguments i altres per l'estil es vol desacreditar el poder quasi domèstic del patró considerat com a pare de la gran família dels treballadors de casa seva.

Que uns atacs així vinguin del costat revolucionari, ja es compren. Que una argumentació semblant la manegin socialistes i sindicalistes és lògic. Si l'autoritat, el patronat per sí sols ja son incompatibles amb els designis anarquistes, compteu quina acullida poden reservar aquests per l'ideal concretat en la figura doblement venerable de l'amo-patriarcal. Si apunten a la destrucció de la família domèstica, ¿com deixaran de combatre tot lo que tendeixi a assimilar la organització de la casa industrial amb els vincles d'una vasta família?

Però que desacrediti el patriarcalisme gent d'ordre i de dreta, catòlic-socials, conservadors, és una de les altres coses inconcebibles d'aquesta època. Quin sistema lícitament i honesta seguirà un cristià que no sigui el de la pau, que es fundi en la pau i dugui a la pau? Evoquem la figura i la obra del gran Frederic Le Play, l'apòstol de l'escola dita de la pau social, el reivindicador del Decaleg com a garantia pràctica d'estabilitat i benestar obrer, el que volia restablir sobre el patriarcat el poder de l'amo, paternal, enèrgic i provident, ocupant-se en els seus treballadors fins al punt d'intervenir per a eliminar elements perillosos, el casament de les noies obreres. D'aquest ideal, quin cristià gosarà parlar-ne amb menyspreu o antipatia? Quin cristià serà imprudent de retreure els temes despectius de *sotmissió, servilisme*, etc., dialèctica totjustament esmerçada pels qui voldrien demolir les institucions més sagrades: Església i família, on els principis de tutela, paternalisme, providència, obediència, son sustancials, indeclinables, eterns?

Però el cas és, senyors, que jo no predicó el patriarcalisme, ni el paternalisme, ni capisme. Parlar de patrarcalisme és al cap d'avall per recte i respectable i humà i cristià que sigui, parlar d'un règim, d'un sistema. I jo vull fugir d'indicar cap règim, cap sistema, cap programa, cap renaixement, cap fórmula, cap panacea. La solució del problema social no ha de venir de cap forma, sino de l'esperit dels elements interessats. La millor forma, amb mal esperit, no evitarà la guerra. L'esperit viu, actuant de *debó* (què per això diem *viu*) sobre les necessitats vives, ja farà trobar les formes duraderes, si formes hi han d'haver.

Jo no enuncio altra cosa que una simplíssima veritat de sentit comú. La que s'expressa en els següents termes: Que els obrers pateixen i molts d'ells estan desamparats, això és cert, ningú ho pot negar. Ara bé, la associació obrera—entenem-nos: el sindicat obrer, vull dir la societat de *resistència*—és contraproduent, o per revolucionaria o per ineficàs o per fictícia. Doncs, sense perdre temps a buscar més (essent com és dubtós, incert i perillós, o fantàstic, tot lo que es cogiti sobre sistemes de participació de beneficis, democràcia industrial, consells de fàbrica, accionariat obrer, etc.), sembla indiscutible que tenint el patró més interès que ningú en la pacificació i en la bona voluntat dels obrers de casa seva, i alhora essent ell més poderós que aquests, sigui ell qui s'en preocupi. I si el patró A es fa seus, es guanya el cor dels obrers de Càn A, i el patró B els de Càn B, i el patró C els de Càn C, i així els altres, el sindicat tan temut i tan perjudicial no podrà pas formar-se.

Però aquesta orientació tan senzilla no és tampoc el fruit de cap descobriment. Es un simple recordar als patrons, no pas cap deure de justícia, de aquesta «justícia» indefinible que amb crit d'amenaça tots els revolucionaris i molts sociòlegs invoquen. Es recordar el manament religiós de l'afecte al pròxim, cuitant a indicar a cada patró que dins d'aquesta abstracció, d'aquesta generalització que s'en diu *el pròxim* hi van entesos els treballadors de casa seva. No els obrers, com a classe, ni els obrers de l'ofici, ni els obrers de la ciutat, sinó simplement, els obrers de casa seva. Perquè els obrers de casa seva li son més pròxims que no pas molta gent de fora de casa seva. Es una perogrullada social, però és així, i ja estarem ben contents el dia que una tal perogrullada governi l'ànima dels patrons.

R. RUCABADO.

Els planys del senyor Josep

En totes les festes hi veureu donya Dolors amb les seves dues filles. Ningú creuria que el marit de donya Dolors, és un modest empleat que adhuc ha de treballar hores extraordinàries per a poder satisfer les necessitats de la família. Les dues filles, besones d'esperit, no han nascut per altra cosa que per seguir totes les festes mundanes i passar les tardes al cine. Donya Dolors n'està orgullosa de les seves filles. Qualsevol creuria sentint-les parlar, que porten sang blava a les venes, exclama vanitosament. Oh, les meves filles! son la encarnació de la elegància i de la bellesa. No trobariem en tota la ciutat dues noies tan gentils com elles.

Sortint del cine, ara que les tardes son llargues, van al Passeig de Gràcia, i el jove que seu sota la frescor dels arbres, admira les seves gràcies. La mare somriu agrada. Quan ja tothom les ha vist, se'n van a casa satisfetes de haver viscut un dia més sense haver fet rés de profit. L'endemà tornen a anar al cine i a fer el mateix passeig. Els joves ja les coneixen de tan veure-les passejar.

El pare, el pobre senyor Josep, home plé de seny, no sap ja que fer per aconseguir que a casa seva hi hagi un xic més d'ordre.

Un dia que les seves filles eren a visitar unes amigues, diu a la seva dona: que et sembla, Dolors, si aprofitessim aquesta avinentesa per a parlar de les nostres coses.

—No em vinguis amb sermons, perquè serà predicar en desert. Tú ets un home que no compren la vida moderna.

—Deixa'm parlar, dona. La gent parlant s'enten.

—De vegades es baralla.

—No; jo no vui barallar-me, ja saps que soc home de pau. Volia parlar-te de les noies.

—De les noies? Que en pots dir de les noies?

—No et sembla que vesteixen poc honestament?

—No veus que és moda. Que vols que portin vestits del temps de l'antigor?

—No; no vui pas que portin mirinyac i perruca blanca, però si desitjaria que anessin vestides tal com aconsella la honestetat i la decència.

No sé com us agrada anar vestides tan lleugerament. Que no ho veus, Dolors, que no està bé que essent les nostres filles unes noies honestes semblin el contrari. Us penseu

que anant nues de cames, de braços i de pit sou més belles. No ho creieu. Avui totes les dones feu tuf de carn. No us dona pena anar pel món encenent passions i dissenys de cobertícia. No saps el mal que fan aquestes dones de cos verge i ànima de pecadora. L'encís de la dona és la puresa i la honestat. El veritable amor no és pas un goig material sinó un goig espiritual. Una dona que tingui l'esperit mort podrà sentir, però no podrà estimar. L'amor espiritualitza els homes. Ahir tú mateixa et queixaves del poc respecte que els joves tractaven les nostres filles. Però com vols que els joves respectin unes noies que no saben respectar-se elles mateixes? Quin respecte pot inspirar una noia que es presenta davant d'un jove amb el pit nu? Podràs dominar una fera amb el fuet a la mà, però si en comptes de mostrar-li el fuet, li dones carn excitaràs més la seva feresa. Així son els homes. Els ulls d'una dona verge, l'esguard d'una dona honesta, poden aquietar les passions i desvetllar sentiments nobles. La carn porta sempre conseqüències fatals i empetiteix l'home. Et penses, Dolors, que les nostres filles es casaran més aviat mostrant la nuditat del pit? T'erres si això penses. Els joves seriosos i espirituals no els plauen aquestes noies. Els que les galanteegen odien el matrimoni. Per ells l'amor no és altra cosa que una necessitat fisiològica. No coneixen els goigs honestos de l'amor, i cosa que no els lliga més que un desig, l'esposa esdevé aviat una dona indiferent, una càrrega feixuga. Em diràs que les dones frívoles, son més galantejades que les noies honestes. No et fuis de l'home que afalaga massa una dona. L'adulació és una arma perillosa. Les dones no s'han mai d'afalagar, perquè l'afalac va directament a la consecució d'un fi. Els que afalaguen esperen sempre una mercé de la persona afalagada.

l'ara ve la part més trista, Dolors. Jo no soc ric i vosaltres gasteu més del que us pertoca. Es necessari que visquem més modestament.

—No et podràs queixar de mi; t'he deixat dir tots els disbarats que has volgut, però amb això no hi passo. Que dirien les nostres amistats!

—Sigues raonable, Dolors, no veus que t'hi i les nostres filles sereu les víctimes de la vostra vanitat? No em preocupa el meu pervindre, sinó el vostre. Què fareu el dia que jo em mori? Perquè hi heu d'anar cada dia al cine? Perquè heu d'assistir a tantes festes, enganyant a la gent. Tots els joves quan han sabut la veritable posició de les nostres filles, les han deixades. En canvi, si

no ens dominés aquest deliri de grandeses, seria fàcil trobar un jove de la nostra posició que ens fes l'honor de demanar-nos la mà de les nostres filles. Els diners que esmerces inútilment, podrien servir per la nostra vellesa. Pensa que quan siguis pobre, cap dels nostres amic et donarà rés. La riquesa acobla els amics i la pobresa els dispersa. Fem com les formigues que recullen per l'hivern.

—Avui, Josep, estàs insoportable. Vols que les nostres filles es morin d'ensopiment dintre d'aquestes quatre parets? Que farien, pobres, tot el dia ficades a casa.

—Però es que no poden anar a passeig vestint modestament? Ah! Dolors, algun dia et penediràs de no haver-me cregut.

—Acabem, Josep. M'has fet posar nerviosa.

El pobre senyor Josep emmudí. Sortí de casa i anà a donar un passeig. Els ulls li espurnejaven. Com que coneixia el caràcter violent de la seva dona, preferí callar i sofrir en secret. Que podia fer ell per a donar seny a tres dones frívols i irreflexives. El pobre senyor Josep, sofria resignadament. Portava amb santa resignació la seva creu. I si m'imposés, pensava! Inútil, inútil. Si la Dolors fos un altra... Però ni pensar-hi.

Un dia el mosso del despatx tustà la porta. Donya Dolors i les dues filles eren al cine. El

mosso, veient que la porta no s'obria, digué a la portera que el senyor Josep havia mort d'un atac cardíac.

En tornar donya Dolors, li fou comunicada la trista nova. Acudiren al despatx i, en efecte, en un dels llits de la casa, hi havia el pobre senyor Josep, rigid i amb els ulls que li sortien de les conques.

Des d'aquell dia la realitat es presentà nua davant dels ulls de donya Dolors. Deixaren d'assistir al cine i a les festes mundanes. Els amics els abandonaren. Per a poder viure no varen tenir altre remei que treballar. Com plorava donya Dolors! Les paraules acusadores del senyor Josep, encara resonaven dintre seu. Però era ja tard.

Aquelles noies tan vanitoses, tan frívols, tan irreflexives, anaven quan fosquejava a tornar la feina. Passaven pels carrers amb el cap cot, tement trobar uns ulls amics.

Donya Dolors els hi va dir un dia que ploraven: Quí sap si la mort del vostre pare ha estat pel nostre bé. Teniem ulls i no hi veiem. Ara veiem les coses tal com son. El món s'ha presentat davant dels nostres ulls amb tots els seus horrors. El treballar no és cap vergonya ni cap cosa demigrant. Qui sap si el dolor, que ens ha obert els ulls, ens farà felices eternament.

CIVERA.

La crisi del règim sovieta

Telegrafien de Londres a *Le Petit Parisien*, que el delegat rus Krassin, interrogat per un periodista, ha declarat que davant el fracàs total i absolut de la política dels Soviets, que ha portat aparellada la ruïna econòmica de Rússia, estan aquells decidits a constituir un Govern fort i estable amb la cooperació de totes les oposicions.

Krassin ha terminat dient que els Soviets estan disposats al reconeixement del deute rus subscrit per capitals francesos.

La premsa russa publica una informació segons la qual Lenin es presentà inopinadament a casa del seu amic Bykov, on se celebrava una reunió de pèrits, davant els quals el cap de l'Estat pronuncià el següent discurs:

«Senyors: Havent-me assabentat per casualitat que estàveu celebrant una reunió a casa del meu camarada i col·laborador Bykov, he decidit venir aquí per a declarar que, malgrat els rumors en circulació, el Consell de Comissaris del poble, molt lluny de ser-vos hostil, demana a tots els ciutadans, qualsevol que sigui llur opinió o partit polític, que acudin

en llur auxili en aquest crític moment per a ajudar-lo en la seva obra de reconstitució de la indústria nacional, arruïnada per la guerra civil i pels maneigs de certs individus pertanyents, desgraciadament, al partit comunista.

Evidentment, hi ha entre vosaltres alguns savis de gabinet que ignoren la realitat de la vida, però que estan acostumats a tallar el nus amb un sol cop d'espasa. Els idealistes purs, sense tenir en compte les circumstàncies, han sumit la nostra indústria en un marasme absolut. Havent-se finalment convençut de llur equivocada tàctica, s'han retirat i m'han confiat a mi la missió de col·laborar amb vosaltres. Des de fa algun temps el règim bolxevista ha testimoniat la seva confiança envers diferents grups i persones que no pertanyen a cap partit, confiant-los els més importants i delicats llocs. En nom del règim us demano ara que ens concediu la mateixa confiança que ell diverses vegades us ha demostrat».

Als cercles polítics i entre els homes de negocis, es considera que la informació en qüestió és una prova de la greu crisi que està passant Rússia i el règim sovieta.

CATEQUISTICA SOCIAL

EL DRET DE PROPIETAT

12.—¿PERQUE AFIRMEM QUE ES FALSA LA TEORIA MARXISTA DE LA FORMACIO DEL CAPITAL?

Per dues raons, principalment: primer perquè no és veritat que la única font del valor de canvi sigui el treball; segon, perquè tampoc és veritat que, inevitablement, el capitalista, en un règim de propietat privada deixi sense pagar el valor que l'obrer produeix amb una part de les seves hores de treball.

Primerament, doncs, és fals que el valor de canvi depengui no més del treball. Si fos així les coses que costen poc treball, tindrien sempre baix preu en el comerç; al revés, sempre tindrien preu alt les que sols poden obtenir-se esmerçant molt treball en la seva producció. De fet el preu o valor de canvi de les coses no es conforma amb aquesta regla. De vegades objectes que s'obtenen molt fàcilment tenen preu més alt que altres objectes en els quals hi ha acumulada una major quantitat de treball. També dos objectes que representen quantitats iguals de treball tenen a voltes valor de canvi molt distint. Així, per exemple, el blat collit en terra magre a costa de major treball, valdrà menys que altre blat de més bona qualitat collit en terra naturalment més fèrtil sense tantes suades. I de dos hectòlitres de vi, que hauran costat el mateix treball de producció, valdrà més el que hagi resultat de graduació més alta i de gust més exquisit.

Fóra el cas de retorcer-li a Marx la seva argumentació. La font del valor de canvi, deia ell, no és la utilitat; perquè coses de molta utilitat, com l'aigua, tenen valor de canvi molt migrat; i al revés, coses de poca utilitat, com un diamant, tenen el màxim de valor en el comerç. El que ell deia de la utilitat, en ordre a esser coeficient o font del valor de canvi, podriem dir-ho nosaltres del treball. El valor de canvi no sempre està en proporció amb el treball. No sempre es ve-

rifica que a molt treball, molt preu; a poc treball, poc preu; a cap treballar, cap preu. Doncs, el valor de canvi, podriem dir-li a Carles Marx—raonant sobre el treball com ell ho feia sobre la utilitat—no depèn del treball. En veritat el fet de que el preu o valor de canvi no estigui sempre en proporció, ni amb el treball, ni amb la utilitat, no més prova una cosa: prova que, demés de la utilitat i del treball, cal senyalar encara algun altre coeficient del valor de canvi.

El camí per a trobar-lo és preguntar: ¿Què ho fa que a igual utilitat, i a igual treball, tingui una cosa més preu o valor que una altra? I és evident que això depèn de la manca o abundor, en altres termes: de l'oferta i demandada. Tindrien raó, doncs, Carles Marx i els socialistes, si rebutgessin la utilitat com a font única del valor de canvi; però no en tenen quan en absolut neguen que el valor de canvi depèn també de la utilitat. Fan bé d'assenyalar el treball, com a font del valor de canvi; però van errats quan el converteixen en font única. No és solament el treball acumulat el que dona valor a un objecte. Si la cosa sobre la qual s'ha acumulat el treball no té utilitat de cap mena, si n'hi ha, d'aquella cosa, fins per a llençar, com diem vulgarment, per treball que costi no valdrà res. El treball comunica valor; però no ell sol. Es ell amb l'utilitat i la oferta i demandada, qui determinen el valor de les coses.

I ja es ben clar que si, tot i reconeixent l'eficàcia del treball, no la trobem ésser tant exclusiva com C. Marx ens ensenyava, tampoc podrem concedir-li els drets que, exageradament i amb dany de tota la vida social, ell li atribuïa.

No més amb que la quarta part dels habitants de Barcelona donessin deu cèntims setmanals per a l'Hospital de la Santa Creu, prodria sostenir-se aquest i acomplir la seva missió sense penúria.

Carnestoltes en plè Juny

Quan els qui estimem de vères la ciutat començàvem d'alegrar-nos, pel fet evidentíssim del decaïment cada any major de la repugnant faràndola carnavalesca, almenys en llurs demostracions per les vies públiques, ha vingut a produir-nos fàstig i tristesa el fet, també evidentíssim per desgràcia, de la rebrotada del cranc; amb la agravant de que si fins ara la malura era de curta duració, vivint només que els pòcs dies precedents al sant temps quarismal; ara, el mal lleig, corcarà, en son rebrotar, tots els temps de l'any, si cal judicar per als senyals massa reveladors que hem tingut la dissort de presenciar. Eren la Granvia de les Corts i el Passèig de Gràcia, una rua de disfrescs molt més nombroses que en els diumenges de carnestoltes d'aquests darrers anys; les persones de sa casa que cercaven una horeta de tranquil esplai i de frescor, després del treball quotidià, es trobàren amb l'espectacle insuportable d'un carnaval fòra de temps, poguent observar, amb extranyesa summa, que cap agent de l'autoritat fèia retirar aquella repulsiva ximpleria que deshonorava Barcelona.

El primer dia, i en fa molt pòcs, que vèiem desfilir tres o quatre autos i altres carruatges amb gent de vestits violats, ho vàrem creure una *boutade* d'una dotzena de persones de determinada manera d'ésser; una sortida de tò sense conseqüències. Malauradament, ens havíem errat; el dia següent el fet insòlit es repetia; i dos dies més tard, ahir sis de juny, amb l'excusa, tal volta, d'aquell espectacle repugnant i bàrbre que alguns titulen *festa nacional*, els principals carrers i passèigs de Barcelona eren envaïts de disfrescs xavacanes, moltes d'elles ocupant autos i veïcles amb penjarolls llampants per tots cantons, que donaven la impressió d'una xefla morèsca; d'un xibarri dels ravals d'una vila andalusa, preparat per diversió d'anglesos que paguen bé les gitaneries més o menys autèntiques.

Pobra Barcelona, ciutat tres vòltes desgraciada! Quins pecats tan greus deus haver comès, tú, austera, culta, honrada i laboriosa en altres temps, que avui en que tots els elements malèfics semblen haver-se desencadenat damunt teu, per si quelcòm mancava fins aquella gent que abans s'amagava en llurs catàus de la vista dels teus ciutadans, sigui gosada a insultar la teva dignitat, a befar el teu bon nom, a escupir ton rostre amb el més denigrant dels espectacles públics!

Quant i quant cal que hakis davallat, ciutat abans pobra però honrada, que la gent qual existència hauries d'ignorar, s'atreveïxi a fer mofa sagnant de la teva civilitat i cultura, amb llur descarada, cínica exhibició farandolera!

Pobra ciutat, tu que tenies uns rics humils i caritatius, uns pobres actius i alegres, unes famílies, en tots els estaments, basades en la Fè, la Esperança i la Caritat, que fèien una sola gran família de gents benayngudes que t'estimaven tant, avui avui menyprèu de tots fills i ludibri de forasters qui viuen de les teves entranyes! Déu, s'apiadi de tú i de tots nosaltres, pobra Barcelona!

VERAX.

DE COL·LABORACIÓ

Els llançadors d'anatemes

Poques obres tan útils com la que realitza CATALUNYA SOCIAL, desvetllant l'atenció de les dretes sobre les realitats apremiants

del problema que a tothom preocupa i que enclou tots els altres problemes, car es tracta de restablir l'ordre de la creació en l'esfera humana, de fer pràctica i viva la solidaritat entre els homes regulant les seves relacions amb els mitjans de vida espiritual

i material, en els quals la personalitat de cadascú es projecta i s'engrandeix.

Però si la indole del problema en la seva unitat total, té quelcom de majestuós que atrau l'esperit a les brillants síntesis, quan es davalla al terreny de l'acció, que és d'una manera especial el terreny del deure, veiem que la qüestió es divideix en una sèrie de qüestions. El fet mateix de parlar tant del problema social i de la solució del problema social i de que la única solució rau en l'Església, pot tancar-nos en els il·lusionismes de les generalitats ineficaces, si no s'arriba a concretar les conseqüències que es dedueixen de sans principis. Convinguem en que si enllà de les altures de la idea que a mesura que l'home s'enlaira assoleix síntesis cada vegada més altes, hi ha una sola qüestió, no obstant, *quo ad nos*, en quan a la nostra limitada manera de procedir, no hi ha una qüestió social sinó moltes qüestions socials que successivament s'han d'anar resolvent.

Cal combatre la ignorància, la hipocresia o la inconsciència d'aquells que en les apariències de un catolicisme recelós volen prendre posicions per a la defensa de llurs propis interessos materials. Com aqueixos peixos que en veure's perseguits per sos enemics llancen un líquid negre per enterbolir l'aigua, així mateix ells tracten d'enterbolir totes les qüestions llançant fulminants anatemes contra llurs adversaris per a deixar de complir llurs responsabilitats socials.

Creuen ensibornar la gent senzilla parlant de modernisme i de sillonisme, mostrant-se astorats pels perills a que, a son judici, és exposada la puresa de la doctrina. I com que aquesta tàctica no deixa de produir algun efecte (prou ho saben ells), es dona el cas de que a Espanya hi ha qui considera heretgies socialistes, ço que en tots els indrets on el catolicisme social té alguna importància és cosa corrent, admès per tothom i adhuc de sentit comú.

Per què aquesta excepció? Qui son aquests senyors i quina autoritat tenen per a condemnar ço que defensen els catòlics en tots els pobles cultes!

Cal dir-ho amb franquesa. Mentre aqueixos

que s'anomenen catòlics i que ho son en el terreny individual, mentre aqueixos que diuen avorrir el lliberalisme no blasmin els principis de la economia lliberal que en el fons apar que estimin amb tota l'ànima, enc que no ho confessin, serà impossible una unió amb ells per actuacions públiques constants, impossible per què ells no la desitgen i per què de realitzar-se esterilitzaria o paralitzaria l'activitat social dels catòlics, impossibilitant així la desitjada harmonia entre les classes.

Aquests que tant parlen de la autoritat de l'Església i que es permeten esmentar la Encíclica *Rerum Novarum*, que fan, per exemple, per a que el salari vital familiar preconitzat per Lleó XIII existeixi amb les necessàries garanties?

Quines reformes legals preconitzen per tal que les lleis favoreixin la difusió de la petita propietat segons les ensenyances del gran Pontífex?

Quina veu ha ressonat al Congrés per a demanar l'aprovació del projecte de cases a bon preu?

Quina veu ressonarà al Senat per aconseguir la seva immediata aprovació? I si segons sembla no els interessen gaire pràcticament, les solucions proclamades per l'Església o res fan per a que encarnin en la realitat, com tenen la gosadia d'encimbellar-se al tripode de l'ortodòxia per a llançar ridiculs anatemes?

Tal volta no es donen compte de que tractar d'heretges als que creuen, per exemple, que en els latifundis hi ha un problema a resoldre, seria incórrer en l'enorme absurd i en la folla irreverència de condemnar els Papes que dictaren tan repetides disposicions contra els latifundis del camp romà.

Mes, a que seguir? Hi ha coses que no mereixen una discussió seriosa.

SALVADOR MINGUIJON.

**Aquest número ha
passat per la censura**

LA DERIA

—El dia que pugin els bolxevics, ja ho tinc pensat: els senyors, coll a terra, els pagesos a ciutat, i els camps, que els treballi qui vulgui.

La producció espontànea

Socialment, el tractor formidable, la rústega arada simbolitzen dos estats o dos règims de la propietat completament diferents. El tractor és el símbol de les immenses planures explotades per una brigada tal vegada vagabunda, al servei i profit d'una família o be d'un amo sol. L'arada rústega significa l'explotació per parcel·les petites, i amb una intensitat heroica al sostenimnt i a la vida de munió de famílies, avares de la terra que llauraren sos antestrals. No refusen el tractor formidable; però també pensem una mica en això que simbolitza l'arada quan prediquem que el que cal és augmentar el nombre dels petits propietaris o sigui el de les famílies independents, que es bastin per viurer.

Aquesta independència de la família no la minva o no la redueix la necessitat de dos o tres moços convivint amb ella. Al contrari, la complementa, la perfecciona: Segons el concepte cristià, ls moços son membres de la família amb totes les aventatges. La tradició ho ha conservat fins avui així, essent una contenció contra la vagabundisia de tots aquells desheredats que sempre providencialment n'hi hauran. Per a les famílies cristianes de pagés no han sigut necessaries la llei dels accidents del treball i altres per tindre el moço a racer de tots els riscs i contrarietats de l'ofici, i de la vida.

D'aquesta base firmissima de la nostra societat pagesa el sindicalisme s'en adonà desseguida. I quan començà d'extendre la sindicació dels obrers industrials als agrícols l'escometé de front. A l'imposar als moços vaquers, que havien de concretar els seus serveis o la seva feina a una especialitat sola, munyir o plegar forratges i els prohibí alhora de treballar gens de pagés anava a matar de dret l'economia de la casa de pagés. Quan decretà per l'amenaça la substitució de la manutenció, a càrrec de la casa, del mosso, com exigeix la vida familiar, per una setmanada fixa sola, amputava violentment el moço de la família, com membre orgànic i necessari. I en posar la prohibició a que les

dones de la casa ajudessin als homes en les feines del camp i la remaderia, de fet donava un altre cop mortal a la família rural catalana. Tot anava a sofocar les nostres petites indústries agrícoles i a l'abandonament de la terra, i a tots, majorment als moços, a llevar-los-hi la sabor de la vida familiar.

Del que hauria passat, sino hagués vingut amb temps la persecució del sindicalisme o del que passarà si torna a campar a les seves, n'hi han ja per alguns indrets, com al Vallés, certs exemples. Abandonar la terra a la producció espontànea: als serrats i comellars el vent hi escamparà les llevors de pi, roures i alsines que creixeran espontàneament: als plans, als plans riquissims de regadiu, plantar-hi, així que es vagi poguent, arbres de ribera que també creixeran espontàneament. Tots, pins i carolines treballaran pel amo, sense que aquest els hagi de mantindre o els hagi de pagar soldada.

Si mai ve això, encara que no sigui d'una manera absoluta, serà una desgracia immensa per a Catalunya. Car no es el cas de l'industrial que plega un negoci i deposita els diners en un banc, o els entrega a l'Estat. L'Estat es servirà d'aquests per a fins uobres, colectives i el banc els movilitzarà i els canfiarà a altres mans laborioses que'ls faran produir de nou. Així i tot, el nostre geni, i la nostra educació tradicional no ens menen gaire tots plegats a sostindre'ns de renda que es diu vulgarment, vivaquejant amb tranquil·litat a costes de l'inquietut i l'arriscament de pocs altres. Si per cas les nostres rentes petites son la penyora dels nostres estalvis que serviran per a la constitució de noves famílies i la creació de noves fonts de riquesa.

La terra, en canvi, abandonada a si mateixa, deixada a la producció espontànea quin estoc més formidable no importaria de menys per al nostre patrimoni social! Es clar que, economicament, tindriem l'acumulament d'un capital amb interès compost, que al cap d'uns anys, d'una o dues generacions, al tallar els arbres, el podríem movilitzar per a l'us i profit de tots. Però mentrestant, molts d'aquestes terres (ja no volem suposar to-

tes econòmicament), també tributarien més rendiment explotades per a horticoltura, cereals o ramaderia, que no pas convertides en pinars o salsarades, el qual suposaria una minva de riqueses tremenda. Igualment el deixar de produir certs fruits necessaris al nostre consum, ens obligaria a haver-los d'importar de fora, anant-nos-hi un altre capital que acreixeria la minva encara més de la nostra riquesa.

Però tot això no és gaire si es compara amb el mal social de la producció espontànea. ¿Què farien totes aquestes famílies rurals atacades pel sindicalisme en la seva organització íntima, moral i econòmica forçades al règim de la cultura espontànea de la terra? Algunes retornarien la masoveria a l'amor, i aquest es trobaria igualment forçat al règim de la cultura espontànea, i emigrarien a ciutat, a augmentar l'estol dels peons i bracers, i tal vegada demà sense el suport familiar, previnuts als rengles revolucionaris. Altres, els propietaris treballadors, o els més intrèpits es reduirien a la xiu-xiu treballant el més just per no haver de necessitar de braços necessaris. Però aquests, sense l'estímul molt humà i honest de poguer-se sino enriquir al menys afanyar-se un passament pels nous fills o per a la vellesa perdrien l'amor a la terra i l'amor a l'ofici. I els joves desheredats que avui són els moços de les cases de pagés, i en la vida de família que menen que són obligats a menar, se disciplinen per al treball fixe, monoton, continuat, per a ser demà caps de família pageses bandejats del camp, sense una contenció familiar, augmentarien els rengles sindicalistes, o la vagabonderia social.

Aleshores, bon troç de Catalunya convertida en boscos i salsarades, abandonada de tot-hom i sense la senyoria de ningú, uns quants tractors formidables, amb uns quants mecànics només, podrien explotar-la de nou com terra verge d'Amèrica, pel règim comunista. Ni falta hi farien les nombroses famílies cristianes que la conreen avui i se sostenen de ella. El sindicalisme n'hauria sortit amb la seva, amb la desaparició de la família. Per això quant es pensa que qualsevol dia aquest

pot tornar a provar fortuna a les nostres cases de pagés, hom s'esvera. Que si el buf de Déu mantén les petites bestioles, fa creixer les flors en les vores dels rius, també ompla d'arç i bardices les terres que demanen l'amor de l'home.

Angel GRAU.

ELS LLIBRES NOUS

PREGUEM ALS AUTORS I ALS EDITORS QUE VULGUIN QUE DONEM COMPTA DE L'APARICIÓ DE LLURS LLIBRES EN AQUESTA SECCIÓ, QUE ENS REMETIN UN EXEMPLAR.

Aplicación de la Jornada máxima de ocho horas.—Instituto de Reformas Sociales: Dirección General de Legislación y Acción Social.—Madrid, 1920.

La secció d'associacions de l'Institut ha redactat un complet informe sobre l'aplicació de la jornada màxima de treball, segons les disposicions dels R. R. D. D. de 3 d'Abril i 21 d'Agost del prop-passat any.

Es tracta d'un treball acurat de recollida de dades suficients per l'estudi del problema abastament, per tal de fixar una més perfecta adaptació a la realitat.

Comença per exposar els antecedents legals amb una nota de l'informació que es va obrir en tal objecte. Segueix insertant totes les alegacions tant obreres com patronals que es feren abans de posar-se en pràctica l'articulat i ho completa amb un resum de la tasca duta a cap per les Juntes locals de Reformes Socials.

La segona part, sens dubte la de més interès, està destinada a l'examen de les alegacions relatives a les diferents indústries i serveis, classificats en els nous agrupaments que en els decrets s'hi senyalen.

Finalitza l'informe amb una secció d'acords i disposicions i un apèndix on se troba la matèria legal referent a l'assumpte desenvolupat.

R. S.

D'ací d'allà

Ens sap greu haver-nos de tornar a ficar amb l'ex-mestre i ex-diputat tortosí; però és que el senyor Domingo bada.

Ha dit que com a mida de bona política internacional s'ha de reconèixer el Govern dels Soviets, no recordant que fa temps que nosaltres ja l'hem reconegut... com el més baliga-balaga i destarotat de tots els governs haguts i per haver.

Un llegidor ens fa notar la inutilitat de la madrilenys s'han reunit en un esmorzar per a tractar de les discussions parlamentàries. ¡No en tenen prou amb el Congrés?

A nosaltres que el metge ens ha prohibit fins llegir el diari mentre menjem... ¡Consti que es d'envejar un estómac tan patriòtic!

Un llegidor ens fa notar la inutilitat de la secció oficial dels diaris en la que es marca el preu de les viandes als mercats, perquè en anar-les a comprar no regeixen.

No tant, no tant, amable comunicant, que per alguna cosa serveix l'anunci. Es veritat que la minyona no sabrà mai a quin preu comprarà, però en canvi sabrà al que no comprarà. ¡Es evident!

A Bulgària s'ha promulgat una llei per a exercir una alta i escrupulosa censura sobre els llibres que han d'anar a mans de les criatures.

¡Ves quines cabòries! preocupar-se d'aquestes minucies en els temps que els nens naixen amb tres cursos de llatí al pap.

¡Vaja que el Govern bulgar ens resulta un xic massa obscurantista, en no respectar la llibertat d'imprensa búlgara!

Res, que ha caigut en una *vulgaritat*, naturalíssima a Bulgària.

A la presó de Saragossa han hagut de dar ordres severes per fer emmudir els reclosos sindicalistes que avalotaven cantant cançons bolxevics.

Al! ¡però és que els nostres sindicalistes han après canturies revolucionaries? Ca! no ho creiem pas, perquè per aprendre de cantar s'ha de fer soroll i la policia bé prou s'hauria adonat dels assajos i els hauria atrapat.

Sols una cosa ens amoïna; tal volta, amb mil precaucions, aprenien les cançons amb sordina.

I naturalment que llavors i pels efectes consegüents era igual que entonessin la *Carmagnola*, com la *Marcha de Cádiz*.

Els pares de la Pàtria—que venen a ser els nostres avis polítics—estan ja cansats de la laboriosa tasca que han dut a terme en la present etapa parlamentària i ja parlen de les imperioses vacances estiuenques.

Però el Govern, esperonat pel Ministre de Foment, està dubtant en tancar les Corts el 26 del mes entrant o bé en prorrogar la seva actuació.

Creguins el senyor Allende, i no es deixi en sarrohar, tanqui, tanqui, tanqui perquè ja ho diu la dita:

Qui no tanca al Juliol
no tanca quan vol.

En Lenin davant una reunió de tècnics ha declarat que el règim de la República russa està fracassat.

—Bon dia tingui, senyor Lenin, ¿com ha passat la nit?

—Bé, bé, però em trobo una mica ensopit. Pot ser he dormit un xic massa.

—Si encara té teranyines als ulls!

La setmana passada es va aprovar el Congrés la nova llei de cases barates. Ens facilita la construcció d'aqueixes per tots els medis possibles; exempcions d'impostos, préstecs a bon preu, premis i subvencions.

Tindrem, doncs, cases barates, molt bé; però, ¿i els lloguers?

NOTICIARI

—El tercer Congrés patronal que, segons diguerem, va celebrar-se a Vigo, té demés dels temes indicats, els següents, molt interessants:

Organització patronal i obrera.

Contracte del Treball.

Jornada del Treball.

Formes de remuneració del Treball.

Tribunal del Treball.

Parlament del Treball.

Segurs socials.

Aqueixos temes són comuns a totes les Seccions del Congrés.

El Senat discuteix el projecte de cases barates, del que ja tenen noves els nostres llogadors. Es cosa de pocs dies la seva aprovació.

—La crisi industrial que patim a Catalunya s'exten ràpidament als veïns departaments francesos, on hi ha molts obrers parats.

—El Govern fa seu el projecte de representació proporcional iniciat per les oposicions. Sembla que pendrà per motllo el sistema belga.

—L'Institut d'Orientació Professional, de Barcelona, comença a ser visitat pels estrangers. Aquests dies l'honorà amb la seva visita el eminent professor de la Universitat de Cambiadje, Charles Moyers.

—L'Escola Elemental del Treball avisa que està complerta i tancada l'inscripció d'aprenents mecànics pel «Curset preparatiu d'istiu» que començarà el 4 de Juliol.

En canvi segueix admetent inscripcions de alumnes per la ensenyança de teixidors, fusts, mestres de cases, fundidors i modelistes, calderers, planxistes, fumistes, indústries químiques, carroceries i mercaderies de màquines d'escriure; advertint que també es limitat el número d'inscripcions.

—«La Federació Textil de Catalunya» i la Mancomunitat de Fabricants de Teixits de Cotó i les seves barreiges, demanen al Govern que, al disoldres el «Comité Oficial Cottoné», segons fa poc va ordenar-se oficialment, se procuri donar, encara que sigui momentaniament, solució a la greu situació que atueix la indústria textil cotonera en quan toca a l'aspecte social de la mateixa; valent-se, al efecte, dels valiosos elements reu-

nits per el susdit Comité junt als que es recaptin per aital fi.

—La major part dels obrers espanyols que treballaven a Cuba volen tornar a Espanya per quan la crisi econòmica que pateix aquella illa és talment ruïnosa. No hi ha feina ni diners allí. Tots els Bancs liquiden. Recentment se han repatriat uns dos mil obrers espanyols. El Govern envia alguns recursos per facilitar la tornada, mes no arriben en lloc.

—L'afamat Gremi de Serrellers i Ferrers de Barcelona organitza una Exposició de Ferrros Artístics per al Desembre vinent a les Galeries Lafitanes.

—El Govern, a proposta del Institut de Reformes Socials, ha prorrogat fins al 15 del proper Juliol la data per a que les societats interessades formulin les peticions a les Juntes Socials locals de R. S., respecte a la jornada de vuit hores, atenent-se a les regles fixades per l'article 16 de la R. O. de 15 de Gener de 1920.

Dites Junes tindran temps fins al 15 de Octubre vinent per remetre al I. R. S. els dictamins que emeteixin i els documents corresponents.

—Segons el resum oficial d'importacions i exportacions de l'any 1920, publicat ara, resulta un dèficit de 404 milions a la balança mercantil. Fou un mal any, mes l'any present...

—Demà diumenge es llegirà a tots els pobles d'Espanya el ban, a pregó públic, referent a la reglamentació del retir obrer obligatori.

La seva implantació sembla assegurada en les principals regions.

CARTERIA

REDACCIÓ

J. M. — No va.

J. R. C. — Es massa llarg.

J. B. M. — Girona. Agraïm el seu article. Procuri escriure sobre un assumpte concret i mirarem de publicar-ho.

J. M. — Veurem.

INDUSTRIA MARCA CATALANA DEPOSITADA

GRAN CERERIA DE ANTONIO SALA

40 Calle de la Princesa 40
Teléfono 428

BARCELONA

BLANQUEO de Ceras en grande escala
FABRICA de Bujías Esteáricas y transparentes

NUEVO SISTEMA ALVAPOR 2 Diplomas de honor
PRIVILEGIADO POR S. M. 2 Grandes premios

GRAN CERERIA

ESPECIALIDAD en cirios, blandones, bujías, candelas y todo lo concerniente al ramo de cerería. elaborado con toda perfección al peso, forma y gusto de cada país en **CERAS PURAS DE ABEJAS** para el CULTO CATOLICO. y con buenas mezclas de varias clases y precios. Sin humo, olor ni carbón.

BLANQUEO DE CERAS en gran escala, puras sin mezcla. **CERAS AMARILLAS** de todas procedencias. Cerecina, Perafina, Estearina, etc.etc.

FABRICA de BUJIAS Esteáricas y transparentes, blancas y colores de todas clases y varios precios. Cirios y blandones esteáricos de todas dimensiones.

Casa fundada en 1858. Expediciones a todos los puntos de la Península y Ultramar.
12 MEDALLAS DE 1.ª y 2.ª CLASE

Princesa, 40 ANTONIO SALA Barcelona
Teléfono, 428. A.
Se remiten notas de precios, y catálogos, gratis.

CATALUNYA SOCIAL SURT ELS DISSABTES

Un any. 8 ptes.
Sis mesos 4 »
Cada número . . 15 cèntims.

ANUNCIS A PREUS ECONÒMICS

CONSULTORIO CLÍNICO

DEL

DR. R. JORDÀ MASIP

Tratamiento moderno de las enfermedades génito-urinaris y cirugía

Condiciones especiales para trabajadores.

HORAS DE VISITA:
DE 7 A 9, TARDE.

BOQUERIA, 27 pral. 2.ª
Entrada: ALSINA, 3.

GRANS MAGATZEMS JORBA
MANRESA-BARCELONA-BRUSEL·LES

ELS MES IMPORTANTS
:: DE CATALUNYA ::

ELS QUE VENEN MES,
:: I MES BARATO ::

CONTINUAMENT ES REBEN LES MES ALTES NOVETATS
EN CAMISERIA, LLANERIA, SASTRERIA, SOMBRERERIA,
SABATERIA, JOIERIA, ETZ.

PREU FIXE

LEGIA

ETIQUETA DE
LEGIA LIQUIDA
CASAMITJANA
LEGIA LIQUIDA EXTRA JO
CASAMITJANA
S. CASAMITJANA MENSA

CONEJO

REHUSAR BOTELLAS MAL TAPADAS

Academia Gots

FUNDADA EN 1879.—C. ARCHS, 7, pral.
(Travesía de plazas Santa Ana y Nueva)

CENTRO DE ENSEÑANZA, ESENCIAL-
MENTE PRÁCTICA, DE COMERCIO

Reforma de letra, Ortografía, Correspondencia comercial, Documentación, Prácticas de escritorio, *Mecanografía*.—Cálculo mercantil y Teneduría de libros por partida doble, aplicados a toda clase de empresas inclusas la *Banca y Bolsa*.—El Título de Tenedor de libros, previos exámenes por peritos y profesores mercantiles. *Clases especiales para señoritas*.—Practical of School Languages (Lenguas vivas) por profesores extranjeros y por métodos modernos puramente prácticos.—Taquigrafía.—Geografía comercial. Lenguáfonos.

LLET CONDENSADA

PROVEU-LA

UNA

VEGADA

ES LA

MELLOR

MARCA

“LA LECHERA

SERVICIOS DE LA COMPAÑIA TRASATLÁNTICA

Línea de Cuba Méjico.—Servicio mensual saliendo de Bilbao el 17, de Santander el 19, de Gijón el 20 y de Coruña el 21, para Habana y Veracruz. Salidas de Veracruz el 16 y de Habana el 20 de cada mes, para Coruña, Gijón y Santander.

Línea de Buenos Aires.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 4, de Málaga el 5 y de Cádiz el 7, para Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires, emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires el día 2 y de Montevideo el 3.

Línea de New-York, Cuba, Méjico.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 25, de Valencia el 26, de Málaga el 28 y de Cádiz el 30, para New-York, Habana y Veracruz. Regreso de Veracruz el 27 y de la Habana el 30 de cada mes con escala en New-York.

Línea de Venezuela-Colombia.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 10, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga, y de Cádiz el 16 de cada mes, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico y Habana. Salidas de Colón el 12 para Sabanita, Curasao, Puerto Cabello, La Guayra, Puerto Rico, Canarias, Cádiz y Barcelona.

Línea de Fernando Póo.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 2, de Valencia el 3, de Alicante el 4, de Cádiz el 7, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa. Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península indicadas en el viaje de ida.

Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Línea Brasil-Plata.—Saliendo de Bilbao, Santander, Gijón, Coruña y Vigo para Río Janeiro, Montevideo y Buenos Aires, emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires para Montevideo, Santos, Río Janeiro, Canarias, Vigo, Coruña, Gijón, Santander y Bilbao.

Además de los indicados servicios, la Compañía Trasatlántica tiene establecidos los especiales de los puertos del Mediterráneo a New-York, puertos Cantábrico a New-York y la Línea de Barcelona a Filipinas, cuyas salidas no son fijas y se anunciarán oportunamente en cada viaje.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Todos los vapores tienen telegrafía sin hilos. También se admite carga y se expiden pasajes para todos los puertos del mundo, servidos por líneas regulares.

FRANQUEO CONCERTADO